

Kommunal planering av vindkraft - att tänka på inför uppdatering av översiktsplanen

ALLMÄNT

Dokumentet togs fram inom projektet Hållbar Vindkraft i Dalarna. Innehållet bygger på rekommendationer som ges i rapporten "Friska Vindar – Handbok för kommunal vindkraftsplanering" som publicerades av Energikontoret Skåne i oktober 2019 samt förslag från projektets arbetsgrupp.

Bakgrunden till dokumentet är att de flesta kommuner i Dalarna har behov av att uppdatera sina vindbruksplaner. En tredjedel av kommunerna i Dalarna har vindbruksplaner äldre än 2011 och tre kommuner bedömer att förutsättningar för ytterligare utbyggnad av vindkraft saknas. Samtidigt är den kommunala översiktsplaneringen ett viktigt verktyg för en demokratisk beslutsång om vindkraften och uppdaterade planer en förutsättning för att kunna ta välgrundade beslut när kommunen behöver ta ställning till en förfrågan om att bygga vindkraft i kommunen.

NYHETER KRING ÖVERSIKTSPLANERING

Sedan den 1 april 2020 gäller delvis nya bestämmelser kring översiktsplanering. De nya reglerna innebär att två nya planeringsbegrepp har införts i översiktsplaneringen. Det gäller Länsstyrelsens underlag och kommunens planeringsstrategi.

I *Länsstyrelsens underlag* ska länsstyrelsen redovisa till kommunen underlag som innehåller information om statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. I redovisningen ska Länsstyrelsen ange hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanens aktualitet. Detta gäller exempelvis ny lagstiftning, nya nationella mål, nytt planeringsunderlag och förändrade riksintresseanspråk.

I en *planeringsstrategi* ska fullmäktige ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen och till översiktsplanens aktualitet. Beslutet ska tas senast 24 månader efter ordinarie val. Kommunens syn på fortsatt arbete kan handla om att översiktsplanen bör revideras i vissa avseenden, att en fördjupning bör tas fram eller att arbete ska påbörjas med att se över den kommunomfattande översiktsplanen. I planeringsstrategin gör kommunen en framåtsyftande, politisk helhetsbedömning av översiktsplanen och översiktsplaneringen och tar ställning till om översiktsplanen behöver ändras eller om en ny översiktsplan ska tas fram. I översiktsplanen ska de allmänna intressena behandlas och de riksintressen som finns i kommunen. Om det finns nya eller förändrade riksintresseanspråk kan det leda till att översiktsplanen måste ändras.

Efter valet år 2022 har kommunen två år på sig att ta fram sin första planeringsstrategi. Saknar kommunen en antagen planeringsstrategi upphör översiktsplanen att gälla. De översiktsplaner som antagits före den 1 januari 2004 kommer att upphöra att gälla vid utgången av 2025.

Tematiska tillägg är en del av översiktsplanen och ska därför också ingå i planeringsstrategin. Kommunen bedömer i planeringsstrategin om de fortfarande är aktuella och hur kommunen avser hålla de aktuella. Kommunen kan fortfarande ta fram tematiska tillägg till översiktsplanen enligt samma process som för en översiktsplan, men tilläggen bör tas in i översiktsplanen när en ny översiktsplan arbetas fram.

ÖVERSIKTSPLANERING OCH VINDKRAFT

Det finns inga specifika krav på att kommunerna ska redovisa vindkraftsetablering i översiktsplanen. Översiktsplanen ska dock ta upp energiproduktionen på ett övergripande sätt och redogöra för hur eventuella riksintressen säkerställs.

Det är alltid en fördel för kommunen att behandla vindkraft/vindbruk i översiktsplanen eller i tillägg till översiktsplanen eftersom kommunen då har ett ställningstagande när en förfrågan om etablering blir aktuell. I översiktsplanen beskrivs och motiveras kommunens ställningstagande vad gäller vindkraft. Har man behandlat vindkraft i översiktsplanen har kommunen ett bra underlag när en kommunal tillstyrkan eller veto ska lämnas i samband med en tillståndsansökan för vindkraft och ett bra underlag för eventuella vindkraftsintressenter.

ATT TÄNKA PÅ INFÖR EN UPPDATERING AV ÖVERSIKTSPLANENS VINDKRAFTSDEL

- a) Översiktsplanen bör uttrycka en tydlig ambition kring vindkraft. Översiktsplanen är ett långsiktigt dokument och samsyn kring ambitionsnivå och nytta med vindkraften mellan politiker över partigränserna och tjänstepersoner är viktigt för att bl.a. få

till en transparent beslutsprocess och undvika godtycklighet när vindkraftverk ska etableras. Exempelvis kan kommunens politiker beskriva sitt ställningstagande till vindkraftsfrågan utifrån en övergripande strategisk nivå kopplad till kommunens energiplan och de nationella och regionala målen för energi- och klimat.

- b) Översiktsplanen bör beskriva hur avvägningar för lämpliga eller olämpliga platser för vindkraft har gjorts.
Riktlinjer eller rekommendationer behöver anges för att förklara hur hänsyn tas när olika samhällsintressen står i konflikt med varandra samt hur avvägningar görs mellan allmänna och enskilda intressen, mellan olika samhällsintressen och samexistens mellan olika riksintressen. Det bör framgå vilka kriterier som har använts för att bedöma områden som olämpliga eller lämpliga för vindkraft.
- c) Översiktsplanen bör beskriva hur värdering av landskapsförändringar kommer att hanteras för att uppfylla europeiska landskapskonventionen. Vindkraftens påverkan bör beaktas i särskild grad genom att beskriva riktlinjer och verktyg som kommer att användas för att bl.a. synliggöra landskapsförändringar vid nya vindkraftsetableringar och hur lokalbefolkningen involveras i värderingen av landskapsförändringar.” Översiktsplanen bör undvika detaljkrav när det gäller vindkraftsteknik. Teknikförändringar inom vindkraft är snabba och därför kan det vara bra att hålla teknikkraven för vindkraftsetableringar på en så generell nivå att översiktsplanen kan vara aktuellt under längre tid.
- d) Kapitlen om vindkraft bör innehålla information om bl.a. vindkraftens påverkan på människan, landskap, miljö, natur, kultur och ekonomi och hur medborgaren kan agera när oväntade störningar uppstår, exempelvis höga ljudnivåer pga. teknisk fel eller liknande.

REKOMMENDATIONER OM SAMRÅD OCH KOMMUNIKATION

- 1) Det är viktigt att få befolkningen engagerad i arbetet med översiktsplanen och dess uppdateringar. För att nå fler kan det vara bra att ha en kommunikationsplan för översiktsplansarbetet där nyckelaktörer identifieras och lämpliga upplägg för samråd beskrivs. Inspiration på olika mötesformer och tekniker för samråd finns att hämta här: [Deltagandeprocesser kring vindkraft, Uppsala universitet](#)
- 2) Medborgaren bör involveras tidigt i processen. Tidig information och samråd skapar delaktighet men också möjlighet att ta vara på lokal kunskap som kan vara viktig i samband med planeringen. För vindkraftens del kan detta handla om exempelvis höga värden i icke produktiv skogsmark, kunskap om skyddsvärd natur och kultur, behov av vildmarksturism m.m.
- 3) Översiktsplanen bör vara enkelt skriven och klarspråksregler ska användas. När det gäller vindkraft bör texten vara befriad från facktermer, kortfattad, tydlig och vara så värderingsfri som möjligt.

BILAGA: INFORMATIONSPHÄMTNING

Följande kartmaterial behöver inhämtas och sammanfattas i samband med den kommunala vindkraftsplaneringen:

ALLMÄNT:

Vindkartering för olika höjder och största möjliga ändamålsenliga upplösning (eller 7,5 m/s)? (Ist)

Riksintressen för vindkraft (Ist)

Vindkraftsområden enligt existerande vindbruksplan (inom respektive kommun, skiljer sig i vissa fall från riksintressena när kommunen gjort andra prioriteringar)

Bygga, beviljade och projekterade vindkraftverk (vindlov.se)

FÖRBUDSOMRÅDEN:

Nationalparker (Ist)

Naturreservat (Ist)

Kulturresevat (Ist)

OMRÅDEN MED TYDLIG MOTSTÅENDE INTRESSEN MOT VINDKRAFTSETABLERINGAR (GIS-skikt ansvar i parentes)

Bebyggelse (Lantmäteriet)

Naturminnen (Ist)

Biotopskyddsområden (Skogsstyrelsen)

Natura 2000-områden (Ist)

Världsarv och riksintressen för kulturmiljö (Ist)

Fornlämningar (RAÄ)

Byggnadsminnen (Ist)

Regionalt/lokalt utpekade värdefulla kulturvärden (Ist)

Riksintressen för naturvård och friluftsliv (Ist)

Områden med höga värden för biologisk mångfald, nyckelbiotoper, reservat som är under bildande och motsvarande skyddade genom sektorsansvar. (Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen)

Känsliga områden för fåglar, inventeringar (Ist)

Försvaret (Ist)

Landskapsrum som är värdefulla (Delvis tillgängligt: Siljansrapporten behöver uppdateras, nytt underlag behöver tas fram för övriga kommuner)

Synlighetsanalys utifrån landskapsanalys (Delvis tillgängligt: Siljansrapporten behöver uppdateras, nytt underlag behöver tas fram för övriga kommuner)

Vildmarksturism (Kommunernas näringslivsenhet)

Landskapsbildskydd (Ist)

Artprotalen (SLU)